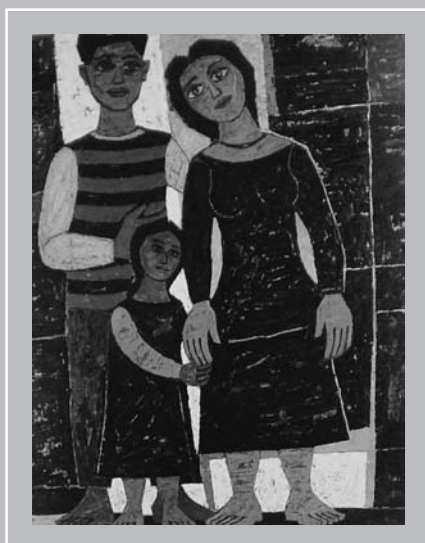

ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΚΕΣ ΣΧΕΣΕΙΣ

ΠΕΡΛ ΜΠΑΚ

Η μάνα

ΣΤΟΧΟΣ

Να φανεί ότι η μητέρα αποτελεί το επίκεντρο της οικογενειακής ζωής, είναι το πρόσωπο που όχι μόνο προσφέρει στα άλλα μέλη της οικογένειας με την ακάματη φροντίδα της για την κάλυψη των υλικών τους αναγκών, αλλά και τα στηρίζει συναισθηματικά.

ΘΕΜΑΤΙΚΑ ΚΕΝΤΡΑ

**Η μάνα ως πρότυπη μορφή και οι ενδοοικογενειακές σχέσεις
Γυναικείες ασχολίες στην παραδοσιακή αγροτική κοινωνία
Κοινωνικός ρόλος των ηλικιωμένων**

ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΗ ΕΡΜΗΝΕΥΤΙΚΗ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ

Το απόσπασμα από το μυθιστόρημα της Περλ Μπακ περιγράφει μια συνηθισμένη μέρα μιας μητέρας στην Κίνα στις αρχές του εικοστού αιώνα. Η μητέρα είναι το ουσιαστικό κέντρο και ο μοχλός της οικογενειακής ζωής. Σε όλη τη διάρκεια της μέρας όχι μόνο φροντίζει τον άντρα, τα παιδιά και τη δύστροπη ηλικιωμένη πεθερά της, αλλά και εργάζεται έξω από το σπίτι, σε αγροτικές εργασίες. Παρά τη συνεχή σωματική καταπόνησή της και τις αντίξοες οικονομικές συνθήκες, δε χάνει στιγμή το κουράγιο, την καλή διάθεση και την πηγαία καλοσύνη της. Στο μυθιστόρημα της Μπακ η μάνα είναι μια αρχετυπική μορφή, ζυμωμένη με τη γη, η οποία λειτουργεί επάνω της ως φυσικός νόμος. Απόλυτα ταγμένη στο φυσικό προορισμό της, που είναι να γεννά και να μεγαλώνει τα παιδιά και να υπηρετεί την οικογένειά της, γνωρίζει και εμπιστεύεται το φυσικό νόμο της γέννησης και της φθοράς κάθε ανθρώπινου όντος. Η Μπακ παρουσιάζει επίσης τη μάνα ως εξιδανικευμένη μορφή, καθώς η καλοσύνη της επεκτείνεται και στο ευρύτερο κοινωνικό περιβάλλον της. Με δεδομένη την αλλαγή των εποχών και, ως ένα σημείο, των κοινωνικών προτύπων, η εικόνα της μάνας που παρουσιάζει η Μπακ θα μπορούσε να θεωρηθεί ξεπερασμένη, υπάρχουν ωστόσο αρκετά στοιχεία αυτής της εικόνας που επιβιώνουν και στη σύγχρονη κοινωνία, προσαρμοσμένα βέβαια στις διαφορετικές σημερινές συνθήκες τόσο του τρόπου ζωής όσο και της σύνθεσης της οικογένειας.

ΠΑΡΑΛΛΗΛΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Διδώ Σωτηρίου, *Ματωμένα χρώματα* (1962), Κέδρος 2000⁷⁵, σ. 11-16.

ΣΥΜΠΛΗΡΩΜΑΤΙΚΕΣ ΕΡΓΑΣΙΕΣ

1. Παρακολουθήστε προσεκτικά τις καθημερινές δραστηριότητες της μάνας και αναφερθείτε ειδικότερα σε όσες σάς φαίνονται πιο κουραστικές.
2. Η μάνα αγαπά και χαίρεται τη ζωή. Σε ποια σημεία του κειμένου φαίνεται αυτή η διάθεσή της; Από πού αντλεί τη δύναμη και τη ζωτικότητα της;

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- » <http://www.english.upenn.edu/Projects/Buck/>
- » <http://www.nobel.se/literature/laureates/1938/>

ΠΗΓΗ

Περγ Μπακ (1892-1973), *Η μάνα* [απόσπασμα], μτφρ. Κώστας Κυριαζής, Πάπυρος 1996, σ. 23-27.

ANNA FRANK

Από το ημερολόγιο της Άννας Φρανκ

ΣΤΟΧΟΣ

Να γνωρίσουν οι μαθητές τις σκέψεις και τους προβληματισμούς μιας συνομήλικής τους, η οποία, παρά την απόσταση των εξήντα περίπου χρόνων, κατέγραψε στο προσωπικό ημερολόγιό της μια εικόνα της ψυχοσύνθεσης και των οικογενειακών της σχέσεων, που ελάχιστα απέχει από εκείνη των σημερινών εφήβων.

ΘΕΜΑΤΙΚΑ ΚΕΝΤΡΑ

Σχέση με τη μητέρα και τον πατέρα

Ανταγωνιστικές σχέσεις ανάμεσα στα αδέρφια

Το ημερολόγιο ως συνομιλία του εφήβου με τον εαυτό του

ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΗ ΕΡΜΗΝΕΥΤΙΚΗ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ

Το ημερολόγιο της Άννας Φρανκ δεν έχει τόσο την αξία ενός λογοτεχνικού κειμένου όσο τη σημασία μιας αυθεντικής μαρτυρίας. Πρόκειται για το ημερολόγιο ενός κοριτσιού που βρίσκεται στο μεταίχμιο προς την εφηβεία και ίσως γινόταν μια πολύ καλή συγγραφέας, αν δεν είχε πέσει θύμα της πιο παράλογης θηριωδίας του εικοστού αιώνα, της γενοκτονίας των Εβραίων. Στο συγκεκριμένο απόσπασμα η Άννα, με αφορμή το περιστατικό ενός ασήμαντου καβγά με την αδερφή της, καταγράφει τις σκέψεις της για τη σχέση με την αδερφή, τη μητέρα και τον πατέρα της. Αυτό που κυρίως την προβληματίζει είναι η ασυμφωνία της με το χαρακτήρα και τη στάση της μητέρας της, η οποία την εμποδίζει να επικοινωνήσει μαζί της. Γενικά

είναι καλό να επισημανθεί ότι οι σκέψεις της Άννας γύρω από το γονεϊκό ρόλο παρουσιάζουν μια ασυνήθιστη ωριμότητα, η διάθεσή της όμως χαρακτηρίζεται από συχνές ψυχολογικές μεταπτώσεις. Η σχέση με τον πατέρα της είναι καλύτερη, ωστόσο η Άννα νιώθει ότι και από τον πατέρα της δε βρίσκει τη συναισθηματική στήριξη που θα περίμενε. Η Άννα εντέλει νιώθει αποξενωμένη στο εσωτερικό της οικογένειάς της, διαπιστώνει ότι οι δικόι της δεν την καταλαβαίνουν και δεν της δίνουν τη σημασία που της αξίζει. Αυτή η πικρή διαπίστωση την ωθεί να εξομολογηθεί τις σκέψεις της στο ημερολόγιό της, το οποίο αναλαμβάνει το ρόλο ενός σιωπηρού συνομιλητή που ενθαρρύνει και στηρίζει τη μοναξιά της. Το επιλεγμένο κείμενο της Άννας Φρανκ μπορεί να διδαχτεί συγκριτικά με αποσπάσματα από το μυθιστόρημα *Τα ψάθινα καπέλα* της Μ. Λυμπεράκη, στο οποίο επίσης αναδεικνύεται η εφηβική ψυχολογία μέσα από τα καθημερινά συμβάντα του οικογενειακού βίου.

ΠΑΡΑΛΛΗΛΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Φραντς Κάφκα, *Γράμμα στον πατέρα*, μτφρ. Φαίδων Καλαμαράς, Νεφέλη 1996, σ. 7-9.

ΣΥΜΠΛΗΡΩΜΑΤΙΚΕΣ ΕΡΓΑΣΙΕΣ

1. Πώς αντιλαμβάνεστε το νόημα της φράσης: «Για μένα η μητέρα μου δεν είναι πάντα “η μητέρα” κι έτσι αναγκάζομαι να εκπληρώσω αυτό το ρόλο μόνη μου»;
2. Γνωρίζοντας την τραγική ιστορία της Άννας Φρανκ, πώς ερμηνεύετε τη φράση «τελικά ξαναγυρίζω πάντα αυτόματα στο Ημερολόγιό μου, που είναι για μένα η αρχή και το τέλος...»;
3. Συγκρίνετε την εικόνα της μητέρας της Φρανκ με την εικόνα του πατέρα στο κείμενο του Κάφκα.
4. Διαβάστε το βιβλίο *Λάθος, κύριε Νόιγκερ*, Πατάκης 1993⁸ της Λότης Πέτροβιτς-Ανδρουτσοπούλου, μεγάλο μέρος του οποίου έχει ημερολογιακό χαρακτήρα.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Αγάθη Γεωργιάδου, «Κείμενα για τη μητέρα: μικρή συμβολή στη διδασκαλία του παράλληλου λογοτεχνικού κειμένου», *Φιλολογική*, τχ. 89, 2004, σ. 23-28.

►► www.anneFrank.nl/

►► www.anneFrank.com/

Σχετικά με το αφηγηματικό είδος του Ημερολογίου μπορείτε να συμβουλευτείτε το ειδικό αφιέρωμα του περιοδικού *Η λέξη*, τχ. 59-60, 1986 (περιλαμβάνονται κείμενα των Τ. Σινόπουλου, Γ. Τσαρούχη, Γ. Θεοδοκά, Α. Ζιντ, Β. Γουλφ κ.ά.).

ΠΗΓΗ

Άννα Φρανκ (1929-1945), *Το ημερολόγιο της Άννας Φρανκ*, μτφρ. Γιάννης Γ. Θωμόπουλος, Μίνωας 2000¹⁴, σ. 62-65.

ΜΑΡΓΑΡΙΤΑ ΛΥΜΠΕΡΑΚΗ

*Οι Κυριακές στη θάλασσα***ΣΤΟΧΟΣ**

Να έρθουν οι μαθητές σε επαφή με την ξένοιαστη ατμόσφαιρα των εκδρομών μιας άλλης εποχής, έτσι όπως τις ανακαλεί στη μνήμη της και τις αφηγείται μια ενήλικη πια γυναίκα, που νοσταλγεί το ευτυχισμένο εκείνο οικογενειακό παρελθόν.

ΘΕΜΑΤΙΚΑ ΚΕΝΤΡΑ

**Η χαρά και η γλυκιά ανάμνηση της ξένοιαστης εφηβικής ζωής
Οικογενειακές σχέσεις και προβλήματα**

ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΗ ΕΡΜΗΝΕΥΤΙΚΗ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ

Οι τρεις αδερφές που περιγράφει στο μυθιστόρημά της η Λυμπεράκη βρίσκονται στο μεταίχμιο ανάμεσα στην εφηβεία και την ενηλικίωση. Διανύουν μάλιστα το δύσκολο στάδιο της εφηβείας βιώνοντας το σοβαρό οικογενειακό πρόβλημα του χωρισμού των γονιών τους. Ωστόσο οι καλοκαιρινές διακοπές τους και, συγκεκριμένα στο απόσπασμα, οι εκδρομές με τον πατέρα και το θείο τους τις Κυριακές στη θάλασσα αποτελούν ανέμελες, ξένοιαστες στιγμές, μακριά από τα προβλήματα της καθημερινότητας. Ο ευρύτερος οικογενειακός χώρος, ο θείος και τα ξαδέρφια, συμμετέχει άμεσα στη ζωή των τριών αδερφών, έτσι όπως συνέβαινε γενικότερα στις οικογένειες των μεταπολεμικών χρόνων. Οι εκδρομές στη θάλασσα είναι στιγμές πλήρους άφεσης των κοριτσιών στην απόλαυση της φύσης και στιγμές ανάδυσης της κρυμμένης ακόμη θηλυκότητάς τους. Η θηλυκότητα αυτή βιώνεται βέβαια μακριά από τα αγόρια, λόγω των αυστηρών ηθών της εποχής, και τα πρώτα σκιρτήματά της τα τρία κορίτσια δεν μπορούν παρά να τα μοιράζονται μεταξύ τους. Το κύριο ενδιαφέρον στο μυθιστόρημα της Λυμπεράκη έγκειται στο γεγονός ότι η σκοπιά της αφήγησης ταλαντεύεται ανάμεσα στην ξένοιαστη έφηβη που ζει και την ώριμη γυναίκα που θυμάται και νοσταλγεί.

ΠΑΡΑΛΛΗΛΑ ΚΕΙΜΕΝΑ

1. Λέων Τολστόι, «Τι άνθρωπος ήταν ο πατέρας μου», *Παιδικά χρόνια, Εφηβικά χρόνια*, μτφρ. Βασίλης Ντινόπουλος, Βιβλιοπωλείον της Εστίας 1995.
2. Μανόλης Πρατικάκης, «Ως πέρα το δέντρο της οικογένειας», *Αφημένα ήσυχά στη γλόη* (1999). *Ποιήματα*, Μεταίχμιο 2003, σ. 219.

*Το κοκκινόχωμα έφεγγε αποδιαφώτιστα άφωνο.
Μόλις φαίνεται είχαν με λινά κι αργόσυρτα
φορέματα της πάχνης Κρήτες άγγελοι αποσυρθεί.*

*(Για μια στιγμή, κάτω κάτω, μου φάνηκε είδα να
ισιώνουνε τη χλόη τα σαντάλια τους.)*

*Ο Πατέρας και ο Νίκος πέντε μπούκλες μικρός
ξανθούλης αδερφός και η Έλσα μπουσουλά σα
συννεφάκι μέσα στις μυρτιές.*

*Εμένα άγρια μελίτσια ολοένα κάτω από
την κρέμαση νερών με υδρόφιλα φιλίλια
να με σέρνει το μυστήριο.*

*Η θεία Θεανή, η πικρή άμπελος, γιαλό γιαλό
πετροβολά τα στείρα σύννεφα· τ' αδέσποτα ποιμαίνει
πένθη. Η Μάνα βιολετιά μεταγλώττιζε πετούμενα,
και τότε άνεμοι σγουροί κοντίνουο με καλάμια
ενώδιαζαν το χωραφάκι μας.*

*Από κρυφά περάσματα μας κοίταζαν, όλο μας
κοίταζαν οι πεθαμένοι μας. Μου φάνηκε άκουσα
το γέλιο τους. Και στρέφοντας μια νύχτα ατλάζι
πίσω, πλάι σε στεκάμενα νερά, τ' αμίλητα στρατεύματα.*

*Με σαντάλια φαγωμένα που ισιώνανε
το χόμα μας παράστεκαν οι αποκομμένες εφεδρείες.
Γυάλιζαν ως πέρα τα νερά.*

ΣΥΜΠΛΗΡΩΜΑΤΙΚΕΣ ΕΡΓΑΣΙΕΣ

1. Σε ποια σημεία του κειμένου διαφαίνεται η γυναικεία ψυχολογία της αφηγήτριας και των αδερφών της;
2. Ποια προβλήματα οδήγησαν στο χωρισμό τους γονείς της Κατερίνας;
3. Σε ορισμένα σημεία του κειμένου η αφηγήτρια κρίνει τους ανθρώπους και τον κόσμο με αντίληψη πιο ώριμη από εκείνη της εφηβικής ηλικίας της. Συχνά διαπιστώνει ότι στο χρόνο που γράφει τις εφηβικές αναμνήσεις της οι απόψεις και τα συναισθήματά της έχουν αλλάξει σε σχέση με την εποχή που βίωνε τα γεγονότα. Σκεφτείτε και εσείς ένα περιστατικό που συνέβη σε σας ή στους φίλους-συμμαθητές σας και σας δυσαρέστησε στο παρελθόν, ενώ σήμερα, που το αναλογίζεστε με ψυχραιμία και ωριμότερη κρίση, σας κάνει να νιώθετε διαφορετικά συναισθήματα. Συζητήστε το θέμα με φίλους ή πρόσωπα της οικογένειάς σας και εξηγήστε τους λόγους που σας έκαναν να αλλάξετε απόψεις και διάθεση.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- Καστρινάκη Αγγέλα, «Το όνειρο του ταξιδιού στα Ψάθινα καπέλα της Μαργαρίτας Λυμπεράκη», *Μνήμη Ελένης Τσαντσάνογλου*, Θεσσαλονίκη 1998, σ. 367-386.
- Μπαλάσκας Κώστας, «Τα ψάθινα καπέλα της Μαργαρίτας Λυμπεράκη», *Ταξίδι με το κείμενο*, Επικαιρότητα 1990, σ. 122-131.

Σαχίνης Απόστολος, *Νέοι πεζογράφοι*, Βιβλιοπωλείον της Εστίας 1984³, σ. 74-82.
 Φαρίνου-Μαλαματάρη Γεωργία, «Μαργαρίτα Λυμπεράκη», *Η μεταπολεμική πεζογραφία*, τόμ. 5, Σοκόλης 1988, σ. 129-177.

ΠΗΓΗ

Μαργαρίτα Λυμπεράκη (1919), *Τα ψάθινα καπέλα* (1974) [απόσπασμα], Κέδρος 1985¹⁹, σ. 46-50.

NAZIM ΧΙΚΜΕΤ

Νανούρισμα στο γιο μου

ΣΤΟΧΟΣ

Να μελετήσουν οι μαθητές ένα ασυνήθιστο νανούρισμα και να παρακολουθήσουν πώς οραματίζεται ο πατέρας το μέλλον του γιου του.

ΘΕΜΑΤΙΚΑ ΚΕΝΤΡΑ

Η μορφή, το περιεχόμενο και ο ρόλος του νανουρίσματος

Οι συμβολισμοί του ποιήματος, οι ηθικές αξίες και τα όνειρα του πατέρα για το γιο

ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΗ ΕΡΜΗΝΕΥΤΙΚΗ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ

Το ασυνήθιστο αυτό νανούρισμα απευθύνει ο πατέρας στο άρρωστο παιδί του, με την επιθυμητή διαμεσολάβηση της μητέρας («Η μάνα του γιου μου έτσι θα 'θελα να τον νανουρίσει»). Οι πρώτες τρεις στροφές του νανουρίσματος παρατηρούμε ότι συνδέονται στενά με τη φύση (σύνδεση πολύ συνηθισμένη και στα δημοτικά νανουρίσματα) και, ειδικότερα, την τρικυμισμένη θάλασσα (που συμβολίζει τις δυσκολίες της ζωής), την οποία ο γιος-καπετάνιος διασχίζει με το καράβι του. Το υπόλοιπο ποίημα αναφέρεται σε συγκεκριμένες ηθικές αξίες της κοινωνικής ζωής, που ο πατέρας προσδοκά ότι θα διακρίνουν το γιο του (γνώση, ομορφιά, πίστη, σταθερότητα, τόλμη και αγωνιστικότητα). Γεμάτος από αυτές τις καλές ελπίδες ο πατέρας προβάλλει την εικόνα του γιου του στο μέλλον και τον φαντάζεται σαν πολύπλευρο, δημιουργικό και πρωτοπόρο άνθρωπο: άφοβο σαν θαλασσινό, γνώστη της ύλης, του πνεύματος και της τέχνης. Το νανούρισμα του πατέρα έχει λογοτεχνική υφή (εικόνες, παρομοιώσεις, συμβολισμούς), μακρόπνοο όραμα και προτρεπτικό ύφος που ανταποκρίνεται από τη μια μεριά στις προσωπικές επιθυμίες του πατέρα και από την άλλη στις συναισθηματικές ανάγκες που φαντάζεται ότι θα έχει ο γιος του: ηθική εγκαρδιώση και ψυχική συμπαράσταση που κάθε γονέας θα ήθελε να προσφέρει στο παιδί του.

ΠΑΡΑΛΛΗΛΑ ΚΕΙΜΕΝΑ

1. Δημοτικά, «Να μου το πάρεις, ύπνε μου» και «Κοιμήσου αστρί» στα Κ.Ν.Λ. της Γ' Γυμνασίου.
2. Ναζίμ Χικμέτ, «Νανούρισμα Ι», *Ποιήματα*, μτφρ. Γ. Ρίτσος, Κέδρος 1963, σ. 86.

*Κοιμήσου, εσύ ομορφούλα μου, κοιμήσου
Τον ύπνο φέρνω σου από κήπων μονοπάτια
Τι πράσινες κληματαριές τα καστανά σου μάτια
Κοιμήσου, εσύ ομορφούλα μου, κοιμήσου
και στ' αγγελούδια να γελάει η ψυχή
νάني μου, εσύ.*

*Κοιμήσου, εσύ ομορφούλα μου, κοιμήσου
Τον ύπνο φέρνω σου απ' του πόντον τον αφρό
Ύπνο πλατύ και δροσερό, σα μέλισσας χορό αλαφρό
Κοιμήσου, εσύ ομορφούλα μου, κοιμήσου
κάτω απ' τ' ανέμου το λευκό πανί
νάني μου, εσύ.*

*Κοιμήσου, εσύ ομορφούλα μου, κοιμήσου
Τον ύπνο φέρνω απ' αστέρια μακρινά
Ύπνο γλανκόμαυρο σε χρώματα βελούδινα
Κοιμήσου, εσύ ομορφούλα μου, κοιμήσου
στο προσκεφάλι σου η καρδιά μου ξαγρυπνεί
νάني μου, εσύ.*

ΕΥΡΥΤΕΡΕΣ ΕΡΓΑΣΙΕΣ

1. Διαβάστε συγκριτικά τα δημοτικά νανουρίσματα, το ανθολογημένο νανούρισμα του Χικμέτ και το ποίημα της Δ. Χριστοδούλου «Πα ένα παιδί που κοιμάται» («Η βιοπάλη – Το αγωνιστικό πνεύμα του ανθρώπου»), με στόχο να εντοπίσετε τα κοινά στοιχεία και τις διαφορές τους.
2. Διαβάστε συγκριτικά τα δύο νανουρίσματα του Χικμέτ και προσπαθήστε να εξηγήσετε τους λόγους της μεγάλης διαφοροποίησης που παρουσιάζει το ένα από το άλλο.
3. Γνωρίστε καλύτερα την ποίηση του Ναζίμ Χικμέτ ακούγοντας τα ποιήματά του *Γράμματα στην αγαπημένη* (1983), που μετέφρασε ο Γιάννης Ρίτσος, μελοποίησε και τραγούδησε ο μουσικοσυνθέτης Μάνος Λοΐζος.
4. Ακούστε ένα άλλο ποιητικό νανούρισμα του Ισπανού Φεντερίκο Γκαρθία Λόρκα, μεταφρασμένο από το Νίκο Γκάτσο και μελοποιημένο από το Μάνο Χατζιδάκι, στο δίσκο του *Ματωμένος γάμος* (1974).

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Ρίτσος Πάννης, «Παρατηρήσεις στο έργο του Ναζίμ Χικμέτ», στο Ναζίμ Χικμέτ, *Ποιήματα*, πρόλογος και απόδοση Γιάννης Ρίτσος, Κέδρος 1977⁸, σ. 7-20.

ΠΗΓΗ

Ναζίμ Χικμέτ (1902-1963), «Νανούρισμα στο γιο μου», *Το ερωτευμένο σύννεφο*, μτφρ. Έρα Σαββαΐδου, Ύψιλον 1983, σ. 120-121.

ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΟΙ ΤΡΟΠΟΙ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ ΣΤΑ ΚΕΙΜΕΝΑ ΤΗΣ ΕΝΟΤΗΤΑΣ

Τα κείμενα της ενότητας συνθέτουν διάφορους τύπους της παλιάς και της νεότερης οικογένειας και, σε καμιά περίπτωση, δεν αναφέρονται σε ένα πρότυπο μοντέλο οικογενειακής ζωής.

Πέρα από τον κοινό θεματικό τους άξονα, τους οικογενειακούς δεσμούς, τα κείμενα χαρακτηρίζονται από ετερόκλητες ιδεολογικές αντιλήψεις, αισθητικό και κοινωνικό προβληματισμό, άρα και ποικίλες δυνατότητες πρόσληψης από τους μαθητές. Επισημαίνουμε επίσης ότι μπορούν να συσχετιστούν με τη θεματολογία της ενότητας «Παλαιότερες μορφές ζωής».

1. Τύποι και μετασχηματισμοί της οικογένειας

Τα ανθολογημένα κείμενα συνδυάζουν διάφορους τύπους οικογένειας (αγροτικό-παραδοσιακό: Μπακ/αστικό-διαφοροποιημένο: Φρανκ, Λυμπεράκη). Τα κείμενα μπορούν να διδάχουν με κριτήριο τους μετασχηματισμούς του πρωταρχικού πυρήνα της οικογένειας (τρόπος ζωής, ρόλοι, κοινωνική εξέλιξη) ή με ανάθεση ευρύτερων εργασιών στους μαθητές (σύγκριση παραδοσιακής και σύγχρονης ελληνικής οικογένειας, συνεκτικοί δεσμοί και κοινωνικός ρόλος των μελών της οικογένειας, εργαζόμενη μητέρα κ.ά.). Αρχικά από αυτά συνδιαλέγονται με κείμενα από την ενότητα «Παλαιότερες μορφές ζωής», και ιδιαίτερα το ποίημα του Λ. Ξανθόπουλου και το πεζό της Δ. Σωτηρίου, όπου έχει ενδιαφέρον να παρακολουθήσουν οι μαθητές τις συνθήκες ενηλικίωσης του παιδιού.

2. Θετικά-αρνητικά πρότυπα

Με επίκεντρο το ρόλο της μητέρας (Μπακ, Φρανκ) μπορούμε να συζητήσουμε με τους μαθητές τον τρόπο που αντιμετωπίζουν οι μικροί τη συμπεριφορά των μεγάλων, αλλά και να προσδιορίσουμε το θεμελιακό ρόλο του μητρικού προτύπου. Με επίκεντρο την εφηβική ψυχολογία των κοριτσιών (Φρανκ, Λυμπεράκη) μπορούμε να αναφερθούμε σε προσωπικές (αδερφική αντιζηλία) και σε ευρύτερες (διαλυμένη οικογένεια) πτυχές διάφορων οικογενειακών προβλημάτων. Με αυτή την οπτική γωνία μπορούμε επίσης να συσχετίσουμε τα παραπάνω κείμενα με κείμενα από τις ενότητες «Η βιοπάλη – Το

αγωνιστικό πνεύμα του ανθρώπου», «Προβλήματα της σύγχρονης ζωής», ιδιαίτερα τα κείμενα των Έ. Αλεξίου και Ε. Μόρρις.

3. Τρίτη ηλικία

Μελετώντας τη σχέση νύφης-πεθεράς (Μπακ) μπορούμε να ευαισθητοποιήσουμε τους μαθητές απέναντι σε αυτή την, κάπως ανενεργή στην εποχή μας, βαθιά συναισθηματική σχέση με τα ηλικιωμένα μέλη της οικογένειας.

